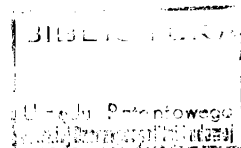

Warszawa, 10 grudnia 1938 r.

URZĄD PATENTOWY

601c 17/04

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

OPIS PATENTOWY

Nr 27432.

Kl. 42 c, 7/01.

Olgierd Jakubowski
(Warszawa, Polska).

Busola turystyczno-topograficzna.

Zgłoszono 9 lipca 1936 r.
Udzielono 21 października 1938 r.

Busola turystyczno-topograficzna według wynalazku umożliwia zaznaczanie zaobserwowanych kierunków na planach i szkicach, z uwzględnieniem zboczenia magnetycznego, przez jednorazowe w danej miejscowości nastawienie przesuwnej denki puszkii busoli.

Budowa busoli znanych dotychczas, jak np. busoli Bezarda, nie pozwalała na dokładne przykładanie kierunku $W - E$ (wschód — zachód) na tarczy busoli do tegoż kierunku na planie oraz wymagała każdorazowej poprawki wartości kąta o wartość zboczenia magnetycznego.

Puszka busoli turystyczno-topograficznej obraca się wewnątrz pierścienia, do

którego przymocowane są na zawiasach pokrywa i lustro z celownikiem.

Przezroczyste dno puszkii busoli według wynalazku jest zaopatrzone w linijkę lub w szereg linii równoległych o kierunku zgodnym z kierunkiem $W - E$ na tarczy busoli i może być na czas pracy w danym terenie przekręcone o wartość kąta zboczenia oraz sprzęgnięte następnie z powrotem z puszką.

Fig. 1 przedstawia busolę w rzucie aksonometrycznym, fig. 2 — przekrój pionowy busoli wzdłuż podstawy igły magnetycznej, fig. 3 — przekrój pionowy busoli w poprzek podstawy igły magnetycznej, a fig. 4 — busolę widzianą od spodu.

Pokrywa 1, **zaopatrzona** w otwory 2, jest złączona z pierścieniem 3 busoli w ten sposób, że obraca się na osiach 4 zamykając busolę lub tworząc z nią w czasie celowania kąt prosty.

Lusterko 5 obraca się na osi 6 występu pierścienia 3. Puszka 7 busoli, w której umieszczona jest igła magnetyczna 8 z podnośnikiem, obraca się wewnątrz pierścienia i jest przykryta u góry szkiełkiem lub krążkiem celuloidowym 9 zaopatrzonym w podziałkę stopniową oraz w znaki *N*, *E*, *S*, *W*. Szkiełko 9 zamocowuje się na stałe tak, aby kierunek *W — E* odpowiadał oznaczonemu punktowi *O* podziałki umieszczonej na brzegu denka busoli. Przezroczyste denko puszek jest przymocowane śrubkami 19 do bocznych ścian puszek. Przez środek przezroczystego denka puszek przechodzi linijka, która służy jednocześnie za podstawę trzpienia igły magnetycznej. Denko można przekręcać po zwolnieniu śrub 19 o kąt zboczenia magnetycznego w granicach długości okienek 15 denka.

Przy posługiwaniu się przyrządem pokrywa 1 z otworem 2 jest nastawiana na punkt, który należy zaznaczyć na planie. Puskę 7 busoli obraca się tak długo, aż północny koniec igły 8 uzgodni się z kierunkiem *N — S* podziałki, zaznaczonym na szkiełku 9 puszek 7. Do ułatwienia obserwowania podziałki i igły 8 służy lusterko 5 z okienkiem 10. Następnie busolę nakłada się na plan w ten sposób, by linijka 22

lub oznaczone na denku linie równoległe do niej były uzgodnione co do kierunku z równoleżnikami, siatką kilometrową lub napisami na mapie, dolny zaś brzeg 16 pokrywy 1 — był styczny w punkcie określającym stanowisko obserwatora. Brzeg 16 pokrywy 1 daje wtedy kierunek prowadzący do punktu szukanego.

W celu usunięcia zboczenia magnetycznego dno 12 puszek, umieszczone współśrodkowo z puszką 7, można po zwolnieniu śrubek 19 obrócić o kąt zależny od wartości zboczenia i mierzony na podziałce kątowej 18 wykonanej na dnie puszek 7 i widocznej w okienku 17 (Fig. 4).

Zastrzeżenia patentowe.

1. Busola turystyczno-topograficzna z puszką, dającą się obracać względem celowników, i denkiem, dającym się nastawiać względem puszek o kąt zboczenia magnetycznego, znamionna tym, że denko to jest wykonane z materiału przezroczystego i zaopatrzone w linie odpowiadające liniom (*W — E*) na tarczy.

2. Busola według zastrz. 1, znamionna tym, że posiada okienko celownicze (10) w lusterku (5), które ze szczerbinką (11) stanowi drugi celownik umożliwiający obserwowanie igły przy jednoczesnej dokładnej obserwacji celu.

Olgi er d Jakubowski

